

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2023/1343**(2023. gada 30. jūnijs),****ar ko paredz ārkārtas atbalsta pasākumu graudaugu un eļļas augu sēkļu nozarē Bulgārijā, Ungārijā, Polijā, Rumānijā un Slovākijā**

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 221. panta 1. punktu,

tā kā:

- (1) Krievijas 2022. gada 24. februārī sāktais neprovocētais un nepamatotais agresijas karš pret Ukrainu ietekmē kuģniecības darbības Ukrainas Melnās jūras ostās; līdz karam aptuveni 90 % Ukrainas graudaugu un eļļas augu sēkļu eksportēja ar kuģiem. Lai atbalstītu Ukrainas lauksaimniekus un veicinātu globālo un Savienības nodrošinātību ar pārtiku, steidzami bija vajadzīgi alternatīvi loģistikas maršruti un Savienība veica konkrētus pasākumus ar mērķi atvieglot Ukrainas lauksaimniecības produktu eksportu un divpusējo tirdzniecību ar Savienību plašākā nozīmē, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā "Rīcības plāns ES un Ukrainas solidaritātes joslām Ukrainas lauksaimniecības produktu eksporta un divpusējās tirdzniecības ar ES atvieglošanai ("ES un Ukrainas solidaritātes joslas")" ⁽²⁾.
- (2) Dalībvalstu, konkrēti, Bulgārijas, Ungārijas, Polijas, Rumānijas un Slovākijas, kā arī Ukrainas, Moldovas, starptautisko partneru un Komisijas kopīgo centieni rezultātā ES un Ukrainas solidaritātes joslas ir nodrošinājušas Ukrainas ekonomikas izdzīvošanas iespējas un jaunu savienotību ar Savienību, vienlaikus arī nodrošinot aizsardzību pret globālu pārtikas krīzi.
- (3) Lai gan ir panākti daudzi uzlabojumi, joprojām vērojamas būtiskas loģistikas problēmas. Infrastruktūra vēl arvien ir nepietiekama, lai absorbētu satiksmes pieaugumu, trūkst pārkraušanas aprīkojuma, jauda ir nepietiekama, un rezultātā rodas augstas loģistikas izmaksas. Savienotību var uzlabot, labāk koordinējot tranzītu, uzlabojot infrastruktūru un samazinot vispārējās loģistikas izmaksas; tādējādi tiktu nodrošināts, ka Ukrainas graudaugu un eļļas augu sēklas atbilstoši vajadzībām var nogādāt dziļāk Savienībā un aiz tās robežām.
- (4) Iepriekš minēto loģistikas augsto izmaksu un problēmu dēļ ir palielinājies graudaugu un eļļas augu sēkļu imports no Ukrainas uz dalībvalstīm, kas atrodas tuvu Ukrainai.
- (5) Šī situācija izraisa spiedienu uz cenām vairākos Bulgārijas, Ungārijas, Polijas, Rumānijas un Slovākijas reģionos. Turklāt šis imports noslogo uzglabāšanas jaudu un loģistikas ķēdes. Minētie apstākļi ietekmē lauksaimnieku ekonomisko dzīvotspēju un tirgus perspektīvas dažos norādīto dalībvalstu reģionos. Visbeidzot, varētu tikt apdraudēta ES un Ukrainas solidaritātes joslu koridoru normāla darbība.
- (6) Lai izvairītos no situācijas krasas pasliktināšanās, Komisija ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2023/739 ⁽³⁾ pieņēma pirmo ārkārtas atbalsta pasākumu, kas paredzēts skartajiem lauksaimniekiem Bulgārijā, Polijā un Rumānijā, jo īpaši ņemot vērā piegādes situāciju iekšzemē un loģistikas problēmas minētajās dalībvalstīs.
- (7) Ņemot vērā negatīvās ekonomiskās ietekmes apmēru attiecīgajās dalībvalstīs, ir jāpaplašina saskaņā ar Īstenošanas regulu (ES) 2023/739 pieņemtā atbalsta pasākuma darbības joma, iekļaujot tajā Ungāriju un Slovākiju, un jāpiešķir papildu finansējums situācijas labākai risināšanai.

⁽¹⁾ OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.

⁽²⁾ COM(2022) 217 final.

⁽³⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2023/739 (2023. gada 4. aprīlis), ar ko paredz ārkārtas atbalsta pasākumu graudaugu un eļļas augu sēkļu nozarē Bulgārijā, Polijā un Rumānijā (OV L 96, 5.4.2023., 80. lpp.).

- (8) Šī situācija rada īpašu problēmu Regulas (ES) Nr. 1308/2013 221. panta nozīmē. Minētā īpašā problēma, kas ir aktuāla dažu dalībvalstu ierobežotā skaitā reģionu, nav risināma ar pasākumiem, kas veicami saskaņā ar minētās regulas 219. vai 220. pantu, jo tā nav nedz tieši saistīta ar kādu tirgus traucējumu vai draudiem, ka šādi traucējumi varētu rasties, nedz saistīta ar pasākumiem dzīvnieku slimību izplatības apkarošanai vai ar patērētāju uzticības zaudēšanu sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības risku dēļ. Turklāt, lai izvairītos no lauksaimnieku ekonomiskās dzīvotspējas krasas pasliktināšanās dažos Bulgārijas, Ungārijas, Polijas, Rumānijas un Slovākijas reģionos, ir nepieciešama steidzama iejaukšanās.
- (9) Tāpēc ir lietderīgi tikai uz laiku, kas ir absolūti nepieciešams, noteikt ārkārtas atbalsta pasākumu un piešķirt Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai finanšu dotāciju ar mērķi atbalstīt lauksaimniekus, kurus ietekmē graudaugu un eļļas augu sēkļu importa pieaugums no Ukrainas.
- (10) Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai pieejamā summa būtu jānosaka, ņemot vērā šo valstu īpatsvaru Savienības lauksaimniecības nozarē, atbilstoši tiešo maksājumu neto maksimālajam apmēram, kas noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1307/2013 ⁽⁴⁾ III pielikumā, un atbilstoši graudaugu un eļļas augu sēkļu tirdzniecības relatīvajam pieaugumam minētajās valstīs.
- (11) Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai atbalsts būtu jāsadala pa visefektīvākajiem kanāliem, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, kuros ņemts vērā graudaugu un eļļas augu sēkļu audzētāju grūtību un saimniecisko zaudējumu apmērs skartajos apgabalos, vienlaikus nodrošinot, ka šie lauksaimnieki ir atbalsta galīgie saņēmēji, un izvairoties no jebkādiem tirgus un konkurences izkropļojumiem.
- (12) Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai atvēlētā summa kompensētu tikai daļu no faktiskajiem zaudējumiem, kas radušies lauksaimniekiem skartajos reģionos, tāpēc minētajām dalībvalstīm būtu jāļauj piešķirt papildu valsts atbalstu minētajiem ražotājiem ar šajā regulā noteiktajiem nosacījumiem un tajā noteiktajā termiņā.
- (13) Lai dotu Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai rīcības brīvību atbalsta izplatīšanā (jo apstākļi prasa novērst lauksaimnieku grūtības), būtu jāļauj šīm dalībvalstīm to kumulēt ar citu atbalstu, ko finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, izvairoties no pārmērīgām kompensācijām lauksaimniekiem.
- (14) Lai novērstu pārmērīgu kompensēšanu, Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai būtu jāņem vērā atbalsts, kas saskaņā ar citiem valsts vai Savienības atbalsta instrumentiem vai privātām shēmām piešķirts, reaģējot uz ietekmi, ko skartajos reģionos rada graudaugu un eļļas augu sēkļu importa pieaugums no Ukrainas.
- (15) Savienības atbalsts ir izteikts euro, tāpēc vienotas un vienlaicīgas piemērošanas vajadzībām ir nepieciešams noteikt tām dalībvalstīm piešķirtās summas konvertācijas datumu, kuras nav pieņēmušas euro par savu valsts valūtu, kā tas ir Bulgārijas, Ungārijas, Polijas un Rumānijas gadījumā. Šajā regulā nav noteikts atbalsta pieteikumu iesniegšanas termiņš, tāpēc Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/127 ⁽⁵⁾ 30. panta 3. punkta vajadzībām ir lietderīgi attiecībā uz šajā regulā noteiktajām summām par valūtas kursa noteicošo dienu uzskatīt šīs regulas spēkā stāšanās dienu.
- (16) Budžeta apsvērumu dēļ būtu jānosaka, ka Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai radušos izdevumus Savienība finansē tikai tad, ja šādi izdevumi veikti līdz noteiktai attiecināmības dienai.

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV L 347, 20.12.2013., 608. lpp.).

⁽⁵⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/127 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar noteikumiem par maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumiem un euro izmantošanu (OV L 20, 31.1.2022., 95. lpp.).

- (17) Šim ārkārtas pasākumam paredzētais atbalsts būtu jāizmaksā līdz 2023. gada 31. decembrim. Ņemot vērā to, ka pēc 2023. gada 31. decembra maksājumus nedrīkst veikt, Deleģētās regulas (ES) 2022/127 5. panta 2. punkts nebūtu jāpiemēro.
- (18) Lai Savienība varētu uzraudzīt šā ārkārtas pasākuma efektivitāti, Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai būtu jāsniedz Komisijai sīka informācija par tā īstenošanu.
- (19) Lai nodrošinātu to, ka lauksaimnieki atbalstu saņem iespējami drīz, būtu jādod Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai iespēja šo regulu īstenot nekavējoties. Tāpēc šai regulai būtu jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- (20) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar atzinumu, ko iesniegusi Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komiteja,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

1. Savienības atbalsts, kura kopējā summa ir 100 000 000 EUR, Bulgārijai, Ungārijai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai ir pieejams, lai, ievērojot šajā regulā noteiktos nosacījumus, sniegtu ārkārtas atbalstu lauksaimniekiem, kas audzē pielikumā minēto graudaugu un eļļas augu sēklas.
2. Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija 2. pantā minētās summas izmanto pasākumiem, kuru mērķis ir kompensēt lauksaimniekiem saimnieciskos zaudējumus, kas skartajos reģionos radušies sakarā ar graudaugu un eļļas augu sēklu importa pieaugumu no Ukrainas.
3. Pasākumus veic, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, kuros ņemti vērā saimnieciskie zaudējumi, kas radušies skartajiem lauksaimniekiem, un kuri nodrošina, ka attiecīgie maksājumi nerada tirgus vai konkurences izkropļojumus.
4. Tiesības pretendēt uz Savienības atbalstu par Bulgārijas, Ungārijas, Polijas, Rumānijas un Slovākijas izdevumiem saistībā ar 2. punktā minētajiem maksājumiem par pasākumiem ir tikai tad, ja šie maksājumi veikti līdz 2023. gada 31. decembrim.
5. Deleģētās regulas (ES) 2022/127 30. panta 3. punkta vajadzībām maiņas kursa noteicošā diena šīs regulas 2. panta 1. punktā noteiktajām summām ir šīs regulas spēkā stāšanās diena.
6. Pasākumus, kas veikti saskaņā ar šo regulu, var kumulēt ar citu atbalstu, ko finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai.

2. pants

1. Savienības izdevumi, kas radušies saskaņā ar 1. pantu, nepārsniedz šādu kopsummu:
 - a) 9 770 000 EUR Bulgārijai;
 - b) 15 930 000 EUR Ungārijai;
 - c) 39 330 000 EUR Polijai;
 - d) 29 730 000 EUR Rumānijai;
 - e) 5 240 000 EUR Slovākijai.
2. Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija var piešķirt papildu valsts atbalstu pasākumiem, kas veikti saskaņā ar 1. pantu, nepārsniedzot 200 % no attiecīgās summas, kura noteikta šā panta 1. punktā, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, ar noteikumu, ka izrietošie maksājumi nerada tirgus vai konkurences izkropļojumus vai pārmērīgu kompensāciju.
3. Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija 2. punktā minēto papildu atbalstu izmaksā līdz 2023. gada 31. decembrim.

3. pants

Lai novērstu pārmērīgu kompensēšanu, piešķirot atbalstu saskaņā ar šo regulu, Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija ņem vērā atbalstu, kas saskaņā ar citiem valsts vai Savienības atbalsta instrumentiem vai privātām shēmām piešķirts, reaģējot uz ietekmi, ko skartajos reģionos rada graudaugu un eļļas augu sēkļu importa pieaugums no Ukrainas.

4. pants

1. Bez kavēšanās un ne vēlāk kā 2023. gada 30. septembrī Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija paziņo Komisijai:

- a) veicamo pasākumu aprakstu;
- b) kritērijus, kas izmantoti, lai noteiktu atbalsta aprēķināšanas metodes, un pamatojumu atbalsta sadalei starp lauksaimniekiem;
- c) cerēto ietekmi no pasākumiem, kuru nolūks ir lauksaimniekiem kompensēt saimnieciskos zaudējumus, ko radījis graudaugu un eļļas augu sēkļu imports no Ukrainas;
- d) darbības, kas veiktas, lai pārbaudītu, vai cerētā pasākumu ietekme ir panākta;
- e) darbības, kas veiktas konkurences izkropļojumu un pārmērīgas kompensācijas novēršanai;
- f) prognozi par Savienības izdevumu maksājumiem, iedalot tos pa mēnešiem līdz 2023. gada 31. decembrim;
- g) saskaņā ar 2. panta 2. punktu piešķirtā papildu atbalsta lielumu;
- h) darbības, kas veiktas, lai kontrolētu lauksaimnieku tiesības pretendēt uz atbalstu un aizsargātu Savienības finanšu intereses.

2. Ne vēlāk kā 2024. gada 15. maijā Bulgārija, Ungārija, Polija, Rumānija un Slovākija paziņo Komisijai kopējās summas, kas izmaksātas par katru pasākumu (attiecīgā gadījumā tās iedalot Savienības atbalsta summās un papildu valsts atbalsta summās), atbalsta saņēmēju skaitu un veidu un pasākuma iedarbīguma novērtējumu.

5. pants

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

PIELIKUMS

PRODUKTI, KAS MINĒTI 1. PANTA 1. PUNKTĀ

KN kods	Apraksts
1001	Kvieši un kviešu un rudzu maisījums
1002	Rudzi
1003	Mieži
1004	Auzas
1005	Kukurūza
1008 60	Tritikāle
—	Produktu maisījumi ar KN kodiem 1001, 1002, 1003, 1004, 1005 un 1008 60
1205	Rapšu vai ripšu sēklas, arī šķeltas
1206	Saulespuķu sēklas, arī šķeltas